

Література:

1. Jana Sosnowski. Advantages & Disadvantages of Schools Using Multimedia [Електронний ресурс] / Jana Sosnowski – Режим доступу до ресурсу: <http://education.seattlepi.com/advantages-disadvantages-schools-using-multimedia-3099.html>.
2. R. Okolo. Studies to Support Multimedia use in Education [Електронний ресурс] / Okolo, Ferretti. – 1998. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ceap.wcu.edu/houghton/MM/RationaleMM.html>.
3. R. Lehrer. Studies to Support Multimedia use in Education [Електронний ресурс] / R. Lehrer – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tech4learning.com/mediablender/study.htm>.
4. Мультимедійні технології в середній освіті [Електронний ресурс] // Сучасна освіта. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://osvita.ua/school/method/31692/>.

**Наталія Солодюк
(Дніпро, Україна)**

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА З ФОРМ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Головна мета педагогічної діяльності полягає в спрямуванні навчально-виховного процесу на формування духовного світу особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, розкриття потенційних можливостей та здібностей кожного студента. Розв'язання цих проблем можливе лише на основі запровадження нових педагогічних технологій, спрямованих на розвиток творчих сил, здібностей та нахилів особистості. Для організації ефективної навчально-виховної роботи викладачеві треба звернутися до застосування інноваційної діяльності.

У системі інтерактивних методів важливе місце посідає метод проектів – «особистісно орієнтований метод навчання, заснований на самостійній діяльності студентів у розробці проблеми й оформленні певним чином практичного результату розробки» [2, с. 299].

Своєрідність застосування методу проектів вимагає від викладача сформованості стратегічних організаторських умінь. Тактика комунікативної діяльності студентів набуває ознак самостійності, плановірності, передбачає вироблення вмінь узгоджувати окремі дії та процедури міжособистісної діяльності.

Метод проектів виник у 20-х роках минулого століття в США й останнім часом питома вага його використання збільшується в Україні. Ученими визначено загальні умови ефективності застосування методу проектів, етапи і зміст проектної роботи, побудовано типологію навчальних проектів (В. Кіпатрик, О. Полат, О. Пехота, Г. Селевко та ін.).

Ще на початку минулого століття Г. Ващенко відзначав характерне для цього методу практичне спрямування, для якого теорія стає засобом виконання практичних завдань [1, с. 299]. Виділено основні елементи методу проектів у такій послідовності: реальний досвід особистості, який має бути виявлений педагогами; організований педагогом досвід; зіткнення з накопиченим людським досвідом (готові знання); вправи, що дають особистості нові навички [1, с. 299]. Оскільки змінилися соціальні умови, мета й завдання навчання, змінився й суб'єкт навчання – студент, цей метод зазнав змін. Однак незаперечним є те, що метод проектів сприяє розвитку пізнавальних умінь особистості, їхнього критичного мислення, самостійності, активності.

Завдання цього методу – показати студентам їхню власну зацікавленість у набутих знаннях, що можуть і повинні знадобитися в житті. Отже, під час застосування цього методу потрібно обрати актуальну, значущу проблему, для розв'язання якої необхідно застосувати набуті знання, і як результат – збагатити власні знання. Викладач може підказати джерело інформації або спрямувати думку студентів у потрібному напрямку. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність студентів, закладає вміння самостійно обирати різні рішення, шляхи отримання інформації, прогнозувати їх розв'язання.

Науковець П. Образцов вважає, що проектна діяльність має цілком визначену мету – створення викладачем спеціального навчального середовища, що дозволяє організувати педагогічну взаємодію зі студентами, яка гарантує досягнення поставлених дидактичних задач [6].

О. Полат за домінуючою діяльністю класифікує такі типи проектів:

1. *Дослідницькі* проекти цілком підпорядковані логіці дослідження й мають структуру, наближену до наукового дослідження, яка відповідає йому (обґрунтування, актуальність теми, визначення проблеми, предмета та об'єкта дослідження, окреслення завдань, методів дослідження, джерел інформації, обов'язкове висунення гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів, їх оформлення).

2. *Творчі* проекти припускають максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів.

3. *Рольові* проекти реалізуються через виконання учасниками певних ролей, зумовлених характером і змістом проекту.

4. *Інформаційні* проекти зорієнтовані на збирання інформації з метою її аналізу, узагальнення й сприймання для широкої аудиторії. Вони мають чітку структуру (мета, актуальність, методи отримання й оброблення інформації, оформлення результатів та їх презентація).

5. *Прикладні* проекти мають найбільш чітку практичну спрямованість. До них належать укладання словника, збірника диктантів, орфографічно, комунікативної пам'ятки, проекту правопису тощо.

6. *Практично-організаційні* проекти спрямовані на вироблення конкретної програми дій, методичних рекомендацій, наприклад, укладання орфографічної, комунікативної пам'ятки тощо [5].

Оскільки використання методу проектів вимагає досить значних часових затрат, ґрунтовної підготовки, проектна діяльність стала асоціюватися з позааудиторною самостійною роботою студентів, результати якої вони репрезентують на спеціально відведених заняттях або частині заняття.

На основі аналізу праць С. Пілюгіної, О. Полат та ін. нами відібрано критерії використання методу проектів:

– наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми, що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її розв'язання;

– практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів (випуск газети, альманаху тощо);

– структурування діяльності відповідно до класичних стадій проектування;

– використання дослідницьких методів (статистичних, спостережень тощо);

– визначення проблеми, завдань дослідження;

– висунення гіпотези, їх розв'язання;

– обговорення способів оформлення кінцевих результатів (презентацій, захистів тощо);

– можливість висунути нові проблеми дослідження;

– самостійна діяльність учнів (індивідуальна, парна, групова) [5].

І. Малафіїк зазначає, що проектне навчання є однією з модифікацій продуктивного навчання, під яким розуміють організацію навчально-виховного процесу, спрямовану на розв'язання учнями навчально-пізнавальних завдань на основі самостійного збору за заданими ознаками й відповідної інтерпретації інформації, обов'язкового обґрунтування і наступного коректування подальшої продуктивної навчально-пізнавальної діяльності, її самооцінки й репрезентації результату.

У ході взаємодії педагога й студентів формуються продуктивні підходи до оволодіння інформацією, знімається страх перед неправильним кроком. Суть проектного навчання, на думку І. Малафіїка, полягає в отриманні тієї інформації, яку необхідно засвоїти самостійно, пройшовши ряд управління пізнавальною діяльністю. При цьому учень здійснює два види діяльності: діяльність з перетворення предметного об'єкта пізнання та діяльність з перетворення досвіду суб'єкта навчання [4, с. 369]. Таким чином, цінність проектного навчання полягає в спрямуванні студентів не на просте вивчення певної теми, а створення чіткого матеріального або інтелектуального продукту – створення власного висловлювання.

Проект може бути *монопредметним* і *міжпредметним*. Монопредметний проект виконується в межах одного предмета, наприклад, проект збірника текстів для самостійної роботи студентів. Готуючи його, студенти самостійно добирають тексти для подальшої роботи з урахуванням критеріїв, визначених викладачем: кількості текстів, їх тематикою, обсягом текстів, наявності в текстах певних орфограм і пунктограм тощо.

Міжпредметний проект обов'язково передбачає врахування міжпредметних зв'язків та виконання цілей завдань з кількох дисциплін, наприклад, мови і хімії, мови і біології, мови і анатомії тощо. При цьому застосування знань з мови характеризується багатовекторністю. У центрі уваги може бути, наприклад, лексична категорія, яка є базовим поняттям певного навчального предмета, однак паралельно здійснюється робота над етимологічним, стилістичним, морфологічним матеріалом тощо. До міжпредметних проектів відносимо проект «Мовний портрет слова» – добір і складання текстів різних типів, стилів, жанрів, у яких репрезентовано життя слова з використанням його лінгвістичних характеристик. Спочатку студентам пропонується використати статті з різних словників (тлумачного, фразеологічного, етимологічного, перекладних). Студенти пригадують, які образи пов'язані в різних народів із цим словом. Наприклад, працюючи з лексемою «вода», вони дізнаються про значення цього слова, засвоюють фразеологізми з цим словом (*воду лити, десята вода на киселі, багато води втекло тощо*), особливості вживання фразеологізмів у різних стилях мовлення, ознайомлюються з етимологією цього слова. Не менш цікавою є інформація з термінологічних словників, наприклад, хімічного, географічного тощо. Так, хімічний словник допоможе студентам пригадати, що вода – найважливіший природний оксид.

Під час виконання цього проекту аудиторія ділиться на групи відповідно до бажань, нахилів студентів: «хіміки», «фізики», «географи», «письменники», «рекламісти» та ін. Кожна група готує словесний портрет лексеми вода з урахуванням відповідних тематичних аспектів.

За кількістю учасників проекти поділяються на *особистісні*, *парні*, *групові*. Особистісні проекти виконуються кожним студентом самостійно, наприклад, складання опорних конспектів з теми, яка є складною саме для нього, добір відповідних вправ. Парні проекти виконуються в парах, побудованих з урахуванням рівня підготовленості студентів або їхніх спільних інтересів, як-от «Мовний портрет слова», при цьому один студент шукає інформацію в лінгвістичних джерелах, інший – у фахових (біологічних, хімічних, економічних тощо).

Найбільш поширеними є групові проекти, у яких беруть участь студенти, об'єднані в певні групи, наприклад, проект «Випуск мовного буклета», під час виконання якого учні в групах добирають матеріал до різних рубрик, визначених викладачем або ж самостійно. Варіантом групового проекту може бути й

розподіл ролей: студенти I групи добирають матеріал, студенти II групи оформляють буклет, студенти III групи виконують коректорську правку.

За тривалістю виконання традиційно виділяють: *міні-проекти, короткотермінові, тижневі, довготривалі*. *Міні-проекти* виконуються під час уроку, вони можуть стати складовою методу вправ в якості прийому, короткотермінові тривають два-три дні, тижневі – тиждень. Довготривалі проекти можуть тривати від двох тижнів до кількох місяців, виконуватися протягом навчального семестру.

За характером партнерських взаємодій між учасниками проектної діяльності виділяються: *кооперативні, змагальні, конкурсні* [3, с. 147]. Своєрідною рисою кооперативних проектів є спільна діяльність студентів, спрямована на загальний результат. Змагальні проекти ґрунтуються на психічних властивостях студентів змагатися, виявляти особистісні риси в колективі однокласників. Під час оцінювання враховується, який студент або яка група виконає завдання якісніше, швидше, оригінальніше тощо. Конкурсні проекти виконуються за чітко прописаним регламентом, вони мають заздалегідь відомі студентам критерії оцінювання, за якими члени журі будуть оцінювати результати діяльності конкурсантів.

Метод проектів розвиває комунікативні вміння й навички, забезпечує реалізацію виховної мети, привчає дітей працювати в групах. Цей метод добре поєднується з іншими традиційними та інтерактивними методами навчання.

Отже, вибираючи метод, прийом чи вправу, необхідно чітко з'ясувати їх головну мету, конкретні завдання, які треба розв'язувати потім уточнити коло найбільш ефективних прийомів. Для досягнення навчальної мети важливо враховувати основні причини, що зумовлюють їх вибір та зосередити увагу на окремих з них.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробленні методичних посібників для викладачів із використанням методу проектів.

Література:

1. Ващенко Г. Г. Загальні методи навчання: підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Українська Видавнича спілка, 1997. – 441 с.
2. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: моногр. / О. М. Горошкіна. – Луганськ: Альма-матер, 2004. – 362 с.
3. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / уклад. О. І. Когут. – Тернопіль: Астон, 2005. – 204 с.
4. Малафіїк І. В. Дидактика: навч. посіб. / І. В. Малафіїк. – К.: Кондор, 2005. – 398 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат. – М.: Изд. центр «Академия», 2000. – 272 с.
6. Образцов П. И. Профессионально ориентированная технология обучения: особенности проектирования и конструирования / П. И. Образцов // Весник высшей школы Альма матер. – 2003. – № 10.
7. Садовникова О. Метод проектів на уроках української мови як засіб формування пізнавально-творчих умінь старшокласників / Ольга Садовникова // Укр. мова і л-ра. – 2007. – № 4. – С. 8 – 13.

Ася Сучану
(Ізмаїл, Україна)

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС – ВАЖЛИВА УМОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Людська освіта - це функція, яка повинна виконуватися самою природою людини і спільноти, присутніх у її житті. Навчальний процес із конкретними правилами в дії через реформи еволюційного руху змінює поведінку особи та суспільства, формуючи таким чином ієрархію цінностей у відповідності з існуючими вимогами та потребами часу. Поступово як людина, так і суспільство стають залежними один від одного в процесі змін, корелюють навчальні середовища та навчання, створюючи таким чином загальну систему діяльності. У результаті діяльності системи, визначеної ансамблем освітніх та соціальних явищ, встановлюються конкретні закони галузі, включаючи освіту, підготовку, освіту. Все, у свою чергу, є частиною педагогічної діяльності з діяльністю формування особистості. Під час підготовки та навчання людей в соціальному середовищі існують різні фактори, які роблять значний внесок у навчальний процес та всі освітні явища.

Розмаїття чинників, які вносять свій внесок в освітній процес в соціальному середовищі і суспільстві зацікавлені сторони - школа чи освітній заклад, компанія стурбована, держава, родина, установи і компанії, зацікавлені в просуванні освітніх і тренінгових центрів Церкви. Взаємозв'язок між школою - суспільством - державою - індивід є суттєвою роллю і головним чинником у розвитку реальної системи освіти і навчання. У процесі спільної діяльності внести свій вклад благотворно на розвиток системи освіти все більше уваги на основі конкретного значення освіти і національного характеру. І специфічний національний характер освіти проявляється в поведінці, думки, дії, унікальний спільну мову і комунікативні навички, звички. Всі ці подій в його взаємодії з людиною і суспільство ставляться і дії, які доповнюють одна одну національного і